

บทที่ 5

อภิปรายผลการวิจัย

การศึกษาการวิเคราะห์องค์ประกอบของขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของครู
ในจังหวัดยะลา ผู้วิจัยขอเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลและการอภิปรายผลการวิจัยดังนี้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อค้นหาองค์ประกอบของขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของครูโรงเรียน
รัฐบาลจังหวัดยะลา ด้วยวิธีการวิเคราะห์องค์ประกอบ
2. เพื่อศึกษาถึงความแตกต่างของขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของครู ที่ได้
จากการวิเคราะห์องค์ประกอบระหว่าง เพศ ประสบการณ์การทำงาน และพื้นที่เสี่ยงภัยของ
โรงเรียน

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาวิจัยเป็นครูโรงเรียนรัฐบาล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาจังหวัดยะลา ที่กำลังปฏิบัติราชการอยู่ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2551 จำนวน
4,005 คน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาวิจัยเป็นครูโรงเรียนรัฐบาล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาในจังหวัดยะลา ที่กำลังปฏิบัติราชการอยู่ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2551 จำนวน 496
คน โดยใช้วิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi-Stage Random Sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลสำหรับการวิจัยเป็นแบบสอบถามวัดขวัญ
และกำลังใจในการปฏิบัติงานของครูในจังหวัดยะลา มีทั้งหมด 2 ตอน ประกอบด้วย

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบ มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list)

ตอนที่ 2 คำถามเกี่ยวกับขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของครูในจังหวัดยะลา เป็นข้อคำถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scales) โดยใช้สเกลวัดแบบ Likert 5 ระดับ คือมากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้กำหนดขั้นตอนการดำเนินการวิจัยไว้ตามลำดับดังนี้

1. ติดต่อโรงเรียนที่ใช้เป็นกลุ่มตัวอย่าง เพื่อขออนุญาตเก็บข้อมูลจากโรงเรียน พร้อมทั้งกำหนดวัน และเวลาในการเก็บข้อมูลเมื่อถึงวันเก็บข้อมูลผู้วิจัยนำหนังสือแนะนำตัวจากคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ไปให้กับโรงเรียนที่ใช้เป็นกลุ่มตัวอย่าง

2. เตรียมการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยจัดเตรียมแบบสอบถามพร้อมคำแนะนำในการทำแบบสอบถาม นับจำนวนชุดของแบบสอบถามและบรรจุใส่ซองตามจำนวนครูที่ตอบแบบสอบถาม

3. ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยนำแบบสอบถามซึ่งเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลไปทำการทดสอบกับกลุ่มตัวอย่าง โดยมีขั้นตอนดังนี้

1. การทดลองใช้เครื่องมือ (Try Out) นำแบบสอบถามไปทดลองกับครูโรงเรียนเบตง “วีระราษฎร์ ประสาน” จำนวน 50 คน โดยการเจาะจง (Purposive Sampling) โดยนำหนังสือแนะนำตัวจากคณะศึกษาศาสตร์ ซึ่งเป็นหนังสือขอความร่วมมือในการทดลองใช้เครื่องมือให้กับโรงเรียน โดยผู้วิจัยเป็นผู้เก็บข้อมูลด้วยตนเอง
2. นำแบบสอบถามที่ผ่านเกณฑ์ไปเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวนทั้งหมด 496 คน โดยนำหนังสือแนะนำตัวจากคณะศึกษาศาสตร์ให้กับโรงเรียนที่ใช้เก็บข้อมูล และขอความร่วมมือจากผู้บริหารโรงเรียน ในการเก็บข้อมูล

4. นำข้อมูลที่เก็บรวบรวมเสร็จเรียบร้อยแล้วมาดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. หาค่าสถิติพื้นฐาน คือ ค่าเฉลี่ย (\bar{x}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน $S.D.$
2. วิเคราะห์องค์ประกอบของขวัญและกำลังใจ โดยการสกัดตัวประกอบด้วยวิธีเน้นองค์ประกอบหลัก (Principal Component Analysis) และหมุนแกนตัวประกอบแบบออร์ทogonal (Orthogonal Rotation) ด้วยวิธีแวนิแมกซ์ (Varimax)
3. ทดสอบสมมติฐาน โดยใช้คะแนนดิบด้วยวิธีค่าการทดสอบเอฟ (F-test) โดยถ้าพบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ย ทดสอบคะแนนเฉลี่ยเป็นรายคู่โดยใช้ HSD ของ Tukey

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยการศึกษาองค์ประกอบของขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของครูในจังหวัดยะลา พบว่า

1. ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบ พบว่า องค์ประกอบของขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของครูในจังหวัดยะลา ประกอบด้วยองค์ประกอบทั้งหมด 7 องค์ประกอบ คือ ความสัมพันธ์กับชุมชน นโยบายการบริหาร ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ความมั่นคงปลอดภัย สภาพแวดล้อมในการทำงาน สวัสดิการที่ได้รับและความก้าวหน้าในอาชีพ ความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน

2. การเปรียบเทียบองค์ประกอบของขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของครูในจังหวัดยะลาผลการวิจัยปรากฏผลดังนี้

- 2.1 การเปรียบเทียบองค์ประกอบของขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของครูในจังหวัดยะลา จำแนกตามเพศ พบว่า ครูที่มีเพศแตกต่างกันมีขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานทุกองค์ประกอบไม่แตกต่างกัน

- 2.2 การเปรียบเทียบองค์ประกอบของขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของครูในจังหวัดยะลา พบว่า ครูที่มีประสบการณ์ในการทำงานแตกต่างกันมีขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานในองค์ประกอบด้านความมั่นคงปลอดภัย สวัสดิการที่ได้รับและความก้าวหน้าในอาชีพแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และองค์ประกอบด้านความสัมพันธ์กับชุมชน ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

- 2.3 การเปรียบเทียบองค์ประกอบของขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของครูในจังหวัดยะลา พบว่า ครูที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนที่มีพื้นที่เสี่ยงภัยต่างกันมีขวัญและกำลังใจใน

การปฏิบัติงานในองค์ประกอบด้านความมั่นคงปลอดภัย สภาพแวดล้อมในการทำงานแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และองค์ประกอบสวัสดิการที่ได้รับและความก้าวหน้าในอาชีพแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สรุปผลการวิจัยและอภิปรายผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบ พบว่า องค์ประกอบขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของครูในจังหวัดยะลา ประกอบด้วยองค์ประกอบทั้งหมด 7 องค์ประกอบดังนี้

องค์ประกอบที่ 1 ความสัมพันธ์กับชุมชน เป็นองค์ประกอบที่มีความสำคัญเป็นอันดับ 1 คือสามารถอธิบายความแปรปรวนได้ร้อยละ 32.33 และตัวแปรสำคัญที่บรรยายองค์ประกอบนี้ คือ ความสัมพันธ์อันดีกับผู้นำชุมชน การได้รับความร่วมมือและช่วยเหลือจากชุมชน จากผู้นำชุมชน ทั้งในเรื่องการจัดกิจกรรมของโรงเรียน การเชิญประชุม การพบปะพูดคุย การเปิดโอกาสให้ชุมชนและผู้นำท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการวางแผนปฏิบัติงานรวมทั้งการเข้าใจในวัฒนธรรม ความเป็นอยู่ ภาษา ศาสนาที่ชุมชนนั้นนับถือ ผลการวิจัยได้สอดคล้องกับแนวความคิดของสร้อยตระกูล (ติวยานนท์) อรรถมานะ (2541:104) ที่ได้อธิบายถึงความต้องการในสัมพันธภาพ (Relatedness Needs) ซึ่งเป็นความต้องการที่เน้นความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและสัมพันธภาพอื่น ๆ ในทางสังคม และพนัส หันนาคินทร์ (2542:166) ก็ได้กล่าวว่าขวัญและกำลังใจ คือปฏิกิริยาทางอารมณ์ที่คนในองค์กรมีต่องานอันมีจุดมุ่งหมายที่แน่นอนและเห็นได้ชัด ซึ่งน้ำใจในการทำงานนี้เป็นของแต่ละบุคคลหรือกลุ่มก็ได้ แต่จะเป็นของบุคคลหรือของกลุ่มก็ต้องเป็นไปในลักษณะช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกันอยู่ตลอดเวลา กล่าวคือแต่ละคนพร้อมที่จะเสียสละเพื่อคณะและส่วนรวม หรือคณะและส่วนรวมก็พร้อมที่จะเสียสละเพื่อแต่ละคนได้เช่นเดียวกันดังที่กล่าวว่า One for all, and all for one. นอกจากนี้ ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของมณูญ จันทรสุข (2544) ที่ได้ศึกษาขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการครูในโรงเรียนเสียงภัยและกันดารจังหวัดยะลา พบว่า ความสามารถในการใช้ภาษามลายูท้องถิ่นต่างกัน มีระดับขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานแตกต่างกัน ผู้วิจัยมีความเห็นว่าการปฏิบัติงานในจังหวัดยะลา ส่วนหนึ่งเกิดจากความไม่เข้าใจในภาษาที่ใช้ในการสื่อสารซึ่งกันและกัน ระหว่างครูกับผู้ปกครองนักเรียน และนักเรียนกับครู หากครูสามารถที่จะเข้าใจภาษามลายูท้องถิ่นได้ ความเข้าใจในภาษาจะเป็นสื่อกลางในการสร้างความเข้าใจได้ และการใช้ภาษามลายูท้องถิ่นควบคู่กับภาษาไทยในการปฏิบัติงานในจังหวัดยะลา ก็จะทำให้นักเรียนเรียนได้เข้าใจมากขึ้น เนื่องจากครูสามารถอธิบายแล้วนักเรียนสามารถรับรู้ได้ดี ส่งผลให้การเรียนของ

นักเรียนในช่วงเข้าเรียนช่วงแรกหรือ ป.1-ป.3 ดีขึ้น หากครูสามารถที่จะสื่อสารกับนักเรียนหรือผู้ปกครองของนักเรียนโดยใช้ภาษามลายู ก็จะทำให้ความสัมพันธ์ระหว่างครูและชุมชนดีขึ้น ดังนั้นภาครัฐควรที่จะส่งเสริมให้ครูได้เข้าใจในภาษามลายูท้องถิ่นมากขึ้น นับว่าความสัมพันธ์กับชุมชนเป็นองค์ประกอบที่มีความสำคัญเป็นอันดับ 1 ในการศึกษาและวิจัยในครั้งนี้ ดังนั้นความสัมพันธ์ของครูกับชุมชน จึงเป็นสิ่งที่ควรให้ความสำคัญเป็นอย่างยิ่งในการดูแลเรื่องขวัญและกำลังใจของครูที่จะปฏิบัติงานในจังหวัดยะลา

องค์ประกอบที่ 2 นโยบายการบริหาร เป็นองค์ประกอบที่มีความสำคัญเป็นอันดับ 2 คือ สามารถอธิบายความแปรปรวนได้ร้อยละ 8.07 และตัวแปรสำคัญที่บรรยายองค์ประกอบนี้ คือ การได้ทำงานร่วมกันกับผู้บริหารโรงเรียนของครู และการให้คำปรึกษาแนะนำกับครูของผู้บริหารโรงเรียน ส่งเสริมให้ผู้ใต้บังคับบัญชามีความก้าวหน้าโดยไม่เลือกที่รักมักที่ชัง ผู้บริหารเป็นแบบอย่างที่ดี และผู้บริหารมีความเป็นกันเองกับผู้ใต้บังคับบัญชา ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ Davis (1962) อ้างถึงในปริยาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2544:138) ที่กล่าวว่าลักษณะท่าทางและบทบาทของผู้นำที่มีต่อผู้ใต้บังคับบัญชา มีความสำคัญต่อการเสริมสร้างขวัญและความสำเร็จขององค์กร และจากการศึกษาของ Melany Baehr, Richard Renck อ้างถึงในสร้อยตระกูล (ตีทยานนท์) อรรถมานะ (2544:400) ได้พบว่าความพึงพอใจเป็นส่วนสำคัญยิ่งของขวัญ และความพึงพอใจเกิดได้จากความสัมพันธ์ระหว่างผู้บังคับบัญชากับผู้ปฏิบัติงาน ความมั่นใจในการบริหารกับผู้บังคับบัญชา และความสามารถในทางเทคนิคของการควบคุมผู้บังคับบัญชา ประสิทธิภาพในการบริหาร และสร้อยตระกูล (ตีทยานนท์) อรรถมานะ (2542:318) ได้กล่าวว่า การควบคุมผู้บังคับบัญชานั้นเป็นกระบวนการที่ต้องเปลี่ยนแปลงเสมอ เหมือนเรื่องภาวะการเป็นผู้นำ ที่มักจะยึดถือทฤษฎีของสถานการณ์ หรือการปรับลักษณะหรือวิธีการควบคุมผู้บังคับบัญชาให้เข้าได้กับสถานการณ์และสภาพแวดล้อมมากกว่าที่จะกำหนดแบบหรือวิธีการควบคุมผู้บังคับบัญชาให้แน่นอนตายตัวลงไป นอกจากนี้ผู้นำที่มีประสิทธิผลยังต้องปรับพฤติกรรมของเขาให้เข้าได้กับความคาดหวัง ค่านิยมของผู้ใต้บังคับบัญชา และมีทักษะในการสร้างความสัมพันธ์กับผู้ใต้บังคับบัญชา ซึ่งจากผลการวิจัยนับเป็นองค์ประกอบที่สำคัญเป็นอันดับ 2 ในการสร้างขวัญและกำลังใจของครูที่ปฏิบัติงานในจังหวัดยะลา

องค์ประกอบที่ 3 ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล เป็นองค์ประกอบที่มีความสำคัญเป็นอันดับ 3 คือ สามารถอธิบายความแปรปรวนได้ร้อยละ 5.19 และตัวแปรสำคัญที่บรรยายองค์ประกอบนี้ คือ คณะครูในโรงเรียนต่างมีเหตุผลและเคารพในเหตุผลของผู้อื่นเสมอ และการทำงานในหน่วยงานมีความเป็นมิตรและความสามัคคีกันในกลุ่มคณะ ความไว้วางใจจากเพื่อน

ร่วมงานทั้งเรื่องงานและเรื่องส่วนตัว มีความช่วยเหลือและแนะนำกันในเรื่องหน้าที่การงานเสมอ สอดคล้องกับพนัส หันนาคินทร์ (2542:166) ได้กล่าวว่า ขวัญและกำลังใจเป็นปฏิกริยาทางอารมณ์ที่คนมีต่องานอันมีจุดมุ่งหมายที่แน่นอนและเห็นได้ชัด ซึ่งคนแต่ละคนพร้อมที่จะเสียสละเพื่อคณะและส่วนรวม หรือคณะและส่วนรวมก็พร้อมที่จะเสียสละเพื่อแต่ละคนได้เช่นเดียวกัน นอกจากนี้มิลตัน (1981:151-152 อ้างถึงใน มนูญ จันทรสุข 2544:4) ได้ให้ความหมายขวัญและกำลังใจ คือทัศนคติ ความพอใจ โดยปรารถนาที่จะทำต่อไป และมีความตั้งใจจะปฏิบัติงานให้บรรลุเป้าหมายของกลุ่มหรือองค์กร ซึ่งลักษณะการมีขวัญและกำลังใจจะแสดงออก ผู้ร่วมงานจะมีความรักใคร่สามัคคีกลมเกลียวกันดี ซึ่งมีสาเหตุจากแรงดันภายนอก สมาชิกมีความขัดแย้งกันน้อย และกลุ่มสามารถแก้ปัญหากันได้ กลุ่มจะมีการพัฒนา และเจริญเติบโต ประสบผลสำเร็จ อยู่เสมอ สมาชิกได้รับความดึงดูดใจ และความเชื่อถือนำขึ้นในระหว่างหมู่สมาชิกของกลุ่มด้วยกัน สมาชิกมีความเห็นสอดคล้องกันในเป้าหมายและคุณค่าเดียวกัน

องค์ประกอบที่ 4 ความมั่นคงปลอดภัย เป็นองค์ประกอบที่มีความสำคัญเป็นอันดับ 4 คือ สามารถอธิบายความแปรปรวนได้ร้อยละ 4.35 และตัวแปรสำคัญที่บรรยายองค์ประกอบนี้ คือ ความเข้าใจในประเด็นสำคัญต่าง ๆ ของชุมชน สามารถฟังและเข้าใจภาษาที่ใช้ในชุมชนได้เป็นอย่างดี ความรู้สึกมั่นใจในความปลอดภัยด้านร่างกายและทรัพย์สิน รู้สึกปลอดภัยเมื่อออกปฏิบัติงานร่วมกับชุมชน ความรู้สึกปลอดภัยจากการติดโรคต่าง ๆ เมื่อร่วมงานพัฒนากับชุมชน พื้นที่ในเขตบริการของโรงเรียนปราศจากการก่อการร้ายของกลุ่มต่าง ๆ สอดคล้องกับการศึกษางานวิจัยของท่วนโรสนา ไต่ะนิเต (2550 : 103) เรื่องขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของครูในเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดยะลา พบว่า ครูในเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดยะลาเกิดการเกิดเหตุการณ์ในโรงเรียนต่างกัน โดยรวมมีขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานแตกต่างกัน กลุ่มครูในโรงเรียนที่ถูกลอบวางเพลิงมีขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานสูงกว่ากลุ่มครูที่ไม่มีเหตุการณ์ในโรงเรียนและกลุ่มครูในโรงเรียนที่ถูกลอบวางเพลิงมีขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานสูงกว่ากลุ่มครูในโรงเรียนถูกลอบยิง และเมื่อศึกษาจากความหมายของพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 ได้ว่าขวัญเป็นสิ่งที่ไม่มีตัวตน นิยมกันว่ามีประจำชีวิตของคนตั้งแต่เกิดมา ซึ่งเชื่อกันว่าถ้าขวัญอยู่กับตัวจะเกิดสิริมงคล เป็นสุขสบาย จิตใจมั่นคง ถ้าตกใจหรือเสียขวัญ ขวัญก็จะออกจากร่างไปเรียกว่า ขวัญหนี ขวัญหายเป็นต้น (ราชบัณฑิตยสถาน ,2525: 30) จึงนับว่าความมั่นคงปลอดภัยเป็นองค์ประกอบที่สำคัญอีกหนึ่งองค์ประกอบในการสร้างขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงาน

องค์ประกอบที่ 5 สภาพแวดล้อมในการทำงาน เป็นองค์ประกอบที่มีความสำคัญเป็นอันดับ 5 คือ สามารถอธิบายความแปรปรวนได้ร้อยละ 3.64 และตัวแปรสำคัญที่บรรยายองค์ประกอบนี้ คือ งานที่รับผิดชอบอยู่ในขณะนี้ เป็นงานที่เหมาะสมกับความรู้ความสามารถ งานที่รับผิดชอบช่วยพัฒนาความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ หน่วยงานมีการจัดสถานที่อย่างมีระเบียบ เป็นสัดส่วน การได้รับความสะดวกในการประสานงานกับหน่วยงานอื่น งานที่รับผิดชอบอยู่เป็นงานท้าทายความสามารถ งานที่รับผิดชอบเป็นงานที่เหมาะสมกับความรู้ความสามารถ การได้รับความสะดวกในการใช้วัสดุอุปกรณ์การสอนและบริการชุมชน สอดคล้องกับการศึกษาจาก Davis (1962) อ้างถึงในปริยาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2544:138) กล่าวถึงสภาพของการทำงาน ควรจะให้ถูกต้องตามสุขลักษณะ มีอากาศถ่ายเท มีแสงสว่างเพียงพอ มีเครื่องมือเครื่องใช้ในการปฏิบัติงานเพียงพอต่อการทำงาน และสอดคล้องกับการศึกษางานวิจัยของด่วนโรสนา ไต้ะนิเต (2550 : 103) เรื่องขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของครูในเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดยะลา พบว่า ครูในเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดยะลามีสถานที่ตั้งของโรงเรียนต่างกัน โดยรวมมีขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานแตกต่างกัน จึงนับได้ว่าองค์ประกอบด้านสภาพแวดล้อมในการทำงานมีความสำคัญสำหรับขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของครูในจังหวัดยะลา

องค์ประกอบที่ 6 สวัสดิการที่ได้รับและความก้าวหน้าในอนาคต คือ สามารถอธิบายความแปรปรวนได้ร้อยละ 3.28 และตัวแปรสำคัญที่บรรยายองค์ประกอบนี้ คือ ทุกคนในโรงเรียนมีโอกาสในการไปศึกษาดูงานหรืออบรมในสายงานที่ตนเองรับผิดชอบ ทุกคนในโรงเรียนมีโอกาสขอลาศึกษาต่อ การได้รับสวัสดิการอื่น ๆ ที่นอกเหนือจากเงินเดือน เช่น ค่าเช่าบ้าน ค่ารักษาพยาบาล ค่าการศึกษานูตรอย่างเพียงพอและเหมาะสม สอดคล้องกับการศึกษาของ Davis (1962) อ้างถึงใน ปริยาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2544:138) การให้บำเหน็จรางวัล การเลื่อนขั้นเลื่อนตำแหน่งแก่ผู้ที่ปฏิบัติงานดี ย่อมเป็นแรงจูงใจให้ผู้ได้บังคับบัญชา มีความขยันขันแข็งในการทำงานอย่างมั่นใจและมีขวัญดี และจากการศึกษาของ Frederick Herzberg อ้างถึงใน สัจดุทรานันท์ (2529:171-172) ได้พบว่าเครื่องกระตุ้นที่จะทำให้คนรักหรือชอบงาน ได้แก่ “ความสำเร็จของงาน การได้รับความยกย่อง ความก้าวหน้า ลักษณะของงานเอง ความเป็นไปได้ที่จะก้าวหน้า และความรับผิดชอบ” ปัจจัยทั้ง 6 ประการนี้ สามารถจำแนกได้เป็น 2 ชนิด คือ ปัจจัยค่าจูน (Hygiene Factors) หมายถึง ปัจจัยที่ค่าจูนให้แรงจูงใจในการทำงานของบุคคลอยู่ตลอดเวลา ถ้าไม่มีหรือขาดไปบุคคลในองค์การจะเกิดความไม่ชอบงานซึ่งปัจจัยค่าจูนประกอบด้วย เงินเดือนและการเลื่อนขั้นเงินเดือนในองค์การนั้นๆ เป็นที่พอใจของคนที่จะทำงาน

โอกาสที่จะได้รับความก้าวหน้าในอนาคต หมายถึงการได้เลื่อนขั้น เลื่อนตำแหน่ง และ ความก้าวหน้าในวิชาชีพด้วย

องค์ประกอบที่ 7 คือ ความพึงพอใจในการทำงาน สามารถอธิบายความแปรปรวน ได้ร้อยละ 2.55 และตัวแปรสำคัญที่บรรยายองค์ประกอบนี้ คือ ความพึงพอใจในงานการสอนที่ได้รับมอบหมาย ความภาคภูมิใจที่ได้ปฏิบัติงานในโรงเรียน ความพึงพอใจในงานที่ได้รับมอบหมาย ความพึงพอใจในการเข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาชุมชน ความเป็นอิสระด้านการสอนและการร่วมพัฒนาชุมชน ความพึงพอใจที่ได้รับการยอมรับนับถือและการยกย่องจากผู้ร่วมงาน มีชุมชนให้ความร่วมมือในการปฏิบัติงานของครูเป็นอย่างดี สอดคล้องกับแนวคิดของ Davis (1962) อ้างถึงใน ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2544:138) ความพึงพอใจในหน้าที่การงานที่ปฏิบัติอยู่ เพราะในการปฏิบัติงาน ถ้าได้ทำงานที่ตนพึงใจ ย่อมได้ผลกว่าการปฏิบัติงานที่ตนไม่พึงพอใจ ความพึงพอใจต่อจุดมุ่งหมายหลัก นโยบายการดำเนินงานขององค์การ และระบบการบริหารงาน ที่มีประสิทธิภาพ ช่วยได้เกิดขวัญในการปฏิบัติงานได้ดียิ่งขึ้น

กล่าวโดยสรุปจากผลการวิจัย ปรากฏว่า ได้องค์ประกอบที่ชัดเจน 7 องค์ประกอบ สอดคล้องกับสมมติฐานข้อที่ 1 คือ องค์ประกอบที่ได้มีมากกว่า 1 องค์ประกอบ ทั้งนี้เนื่องมาจาก ขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของครูต้องอาศัยปัจจัยต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน รวมถึงนโยบายและหลักการบริหารของผู้บริหารโรงเรียน รวมถึงความมั่นคงปลอดภัย สวัสดิการที่ได้รับและความก้าวหน้าในอาชีพและความพึงพอใจในการปฏิบัติงานส่งผลให้องค์ประกอบของขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของครูในพื้นที่จังหวัดยะลา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ มนูญ จันท์สุข (2544:บทคัดย่อ) ที่ศึกษางานวิจัยเรื่อง ขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการครูในโรงเรียนเลี้ยงภัยและกันดารจังหวัดยะลา โดยภาพรวม พบว่า มีขวัญกำลังใจอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านตามลำดับพบว่า ด้านความพึงพอใจในงาน ด้านความมีสัมพันธภาพ ด้านความมั่นคงปลอดภัย มีขวัญกำลังใจอยู่ในระดับที่สูง ด้านความก้าวหน้าในอาชีพ ด้านสภาพการทำงาน ด้านการยอมรับนับถือ และด้านสวัสดิการที่ได้รับ มีขวัญกำลังใจอยู่ในระดับปานกลาง ปัจจัยที่มีผลต่อขวัญกำลังใจของข้าราชการครู ได้แก่ เพศ อายุตัว ศาสนาที่นับถือ รายได้และความเข้าใจในวัฒนธรรมชุมชน มีความสัมพันธ์กับขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงาน

2. การเปรียบเทียบองค์ประกอบขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของครูในจังหวัดยะลาผลการวิจัย ปรากฏผลดังนี้

2.1 การเปรียบเทียบองค์ประกอบขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของครูในจังหวัดยะลา จำแนกตามเพศ พบว่า ครูที่มีเพศแตกต่างกันมีขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานทุกองค์ประกอบไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากครูที่มีเพศแตกต่างกันมีการรับรู้เกี่ยวกับนโยบายในการปฏิบัติงาน มีสวัสดิการในการปฏิบัติงาน ความมั่นคงในการทำงานที่เป็นมาตรฐานเดียวกันในการปฏิบัติงาน ได้รับการดูแลและรักษาความปลอดภัยในการปฏิบัติงานเหมือนกัน รวมทั้งได้รับสวัสดิการต่าง ๆ ในการปฏิบัติงานเหมือนกันมีผลให้ครูที่มีเพศต่างกันมีขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานในด้านต่าง ๆ ไม่แตกต่างกันสอดคล้องกับงานวิจัยของวิจิต เยี่ยมเวหา (2531:บทคัดย่อ) ที่ศึกษาเรื่อง การศึกษาขวัญและกำลังใจของครูและคุณภาพของนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดอุดรธานี พบว่า ครูที่มีเพศแตกต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับขวัญและกำลังใจไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ นวลจันทร์ บุญจรีนาค (2545 :บทคัดย่อ) ที่ศึกษาเรื่อง แนวทางการสร้างขวัญกำลังใจของบุคลากรภายในโรงเรียนกรุงเทพคริสเตียนวิทยาลัย พบว่า บุคลากรภายในโรงเรียนกรุงเทพคริสเตียนวิทยาลัยที่มีเพศต่างกันมีขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของสมปอง ลวรรณวงศ์ (2543:บทคัดย่อ) เรื่อง ขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานของครูเกษตรโรงเรียนมัธยมศึกษากรมสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร พบว่า ครูที่มีเพศแตกต่างกันมีขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานไม่แตกต่างกัน

2.2 การเปรียบเทียบองค์ประกอบของขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของครูในจังหวัดยะลาจำแนกตามประสบการณ์พบว่าครูที่มีประสบการณ์ในการทำงานแตกต่างกันมีขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานในองค์ประกอบด้านความมั่นคงปลอดภัย สวัสดิการที่ได้รับ และความก้าวหน้าในอาชีพแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และองค์ประกอบด้านความสัมพันธ์กับชุมชน ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้เนื่องมาจากครูที่มีประสบการณ์ในการทำงานมากู้สึกมีความผูกพันกับชุมชน และมีการสร้างความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงานและมีการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนทำให้เป็นที่วางใจของชุมชน รวมทั้งผู้ที่มีประสบการณ์ในการทำงานมายาวนานจะได้รับสวัสดิการและความก้าวหน้าในอาชีพและมีความมั่นคงในการประกอบอาชีพและหน้าที่การงานมากกว่าคนที่มีประสบการณ์ในการทำงานน้อยไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของสมปอง ลวรรณวงศ์ (2543 :บทคัดย่อ) ขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานของครูเกษตรโรงเรียนมัธยมศึกษากรมสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร พบว่า ครูที่มีประสบการณ์ในการทำงานต่างกันมีขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานไม่แตกต่างกัน เช่นเดียวกับงานวิจัยของวิจิต เยี่ยมเวหา (2531:บทคัดย่อ) ที่ศึกษา

เรื่องการศึกษาขวัญและกำลังใจของครูและคุณภาพของนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดอุดรธานี พบว่า ครูที่มีประสบการณ์ในการทำงานต่างกันมีขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานไม่แตกต่างกัน นอกจากนี้ยังพบว่าไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของธีรพันธ์ ทีทา (2539 :บทคัดย่อ) ที่ศึกษาวิจัยเรื่องปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานของครูในระดับมัธยมศึกษา อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น ด้านประสบการณ์การทำงาน ด้านสวัสดิการในหน่วยงานและด้านผู้บังคับบัญชาที่มีความสัมพันธ์กับขวัญกำลังใจของครูทั้ง 3 ขนาด ไม่มีความแตกต่างกัน

2.3 การเปรียบเทียบองค์ประกอบของขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของครูในจังหวัดยะลา จำแนกตามพื้นที่เสี่ยงภัย พบว่า ครูที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนที่มีพื้นที่เสี่ยงภัยต่างกันมีขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานในองค์ประกอบด้านความมั่นคงปลอดภัย สภาพแวดล้อม ในการทำงานแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และองค์ประกอบสวัสดิการที่ได้รับและความก้าวหน้าในอาชีพแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากครูที่ปฏิบัติงานในพื้นที่เสี่ยงภัยมากเป็นพื้นที่ที่มีความเสี่ยงและไม่มีความมั่นคงปลอดภัย สภาพแวดล้อมในการทำงานมีความเสี่ยงต่อความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินเป็นอันมากซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสิริพร ทองจินดา (2545:บทคัดย่อ) เรื่อง ขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอเมืองนราธิวาส จังหวัดนราธิวาส โดยรวม พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานของครูสายผู้สอนคือ ด้านความมั่นคงปลอดภัย ด้านสวัสดิการและค่าตอบแทน

ข้อเสนอแนะที่ได้จากการการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบหลักที่ได้ คือ ความสัมพันธ์ของชุมชนกับครู ดังนั้นหน่วยงานภาครัฐควรให้การสนับสนุนในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างชุมชนกับครู เช่น การทำกิจกรรมกีฬาเชื่อมความสัมพันธ์ระหว่างชุมชนและครู หรือการจัดงานกิจกรรมของชุมชนแล้วโรงเรียนได้มีส่วนร่วม นอกจากนี้ภาครัฐควรที่จะจัดอบรมครูที่มาจากภูมิลำเนาออกเหนือจาก 3 จังหวัดชายแดนใต้ให้รับรู้ถึงวัฒนธรรมการแต่งกาย การพูดภาษามลายูท้องถิ่น รวมทั้งศาสนาในพื้นที่จังหวัดยะลา เพื่อให้การปฏิบัติงานของครูที่มาปฏิบัติงานในจังหวัดยะลา มีความสุขและมั่นใจในการทำงาน และยังสามารถที่จะสื่อสารกับนักเรียนหรือผู้ปกครองของนักเรียนโดยใช้ภาษามลายูท้องถิ่น ก็จะทำให้ความสัมพันธ์ระหว่างครูและชุมชนดีขึ้น ดังนั้นภาครัฐควรที่จะส่งเสริมให้ครูได้เข้าใจในภาษามลายูท้องถิ่นมากขึ้น นับเป็นสิ่งที่สำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งในการ

ดูแลเรื่องขวัญและกำลังใจของครูที่จะปฏิบัติงานในจังหวัดยะลา เพื่อส่งผลให้ครูที่เข้าไปทำการสอนในพื้นที่มีขวัญและกำลังใจดีขึ้น

2. ภาครัฐควรให้ความสำคัญในการดูแลเอาใจใส่อบรมและประชุมครูร่วมกับคณะกรรมการสถานศึกษาและชุมชน เพื่อชุมชนจะเป็นผู้ดูแลโรงเรียนและดูแลครูที่มาให้ความรู้กับนักเรียน

3. ภาครัฐควรให้ความสำคัญในการในการพัฒนาขวัญและกำลังใจของครูทุกคนที่อยู่ในพื้นที่โดยการให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสร้างขวัญและกำลังใจโดยการพบปะพูดคุยบ้างเพราะโรงเรียนบางแห่งอยู่ห่างไกลความเจริญ

4. ภาครัฐควรให้มีการจัดฝึกอบรมผู้บริหารในเรื่องการบริหารและการให้มายุติธรรมในการบริหารงานทั้งด้านการเลื่อนขั้นเงินเดือน หรือการเลือกปฏิบัติกับผู้ใต้บังคับบัญชาโดยไม่เลือกที่รักมักที่ชัง เพราะนับเป็นสิ่งจำเป็นและส่งเสริมขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของครูในจังหวัดยะลา

5. ภาครัฐควรให้ความสำคัญในการจัดวางความปลอดภัยภายในโรงเรียนและระหว่างเดินทางไปสอนให้มากขึ้นเพื่อสร้างขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของครูมากขึ้น

6. ภาครัฐควรจัดสวัสดิการด้านไอที ความสะอาดสบายของโรงเรียนทั้งห้องน้ำห้องส้วม และอุปกรณ์ สื่อที่ใช้ในการเรียนการสอน สื่ออิเล็กทรอนิกส์ ให้กับโรงเรียนทุกโรงเรียนโดยทั่วถึงกัน เพื่อสร้างขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของครูในจังหวัดยะลา

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรหาทางพัฒนาแนวทางการสร้างความสัมพันธ์ของชุมชนกับครูโรงเรียน ภาครัฐ
2. ควรศึกษาสร้างรูปแบบปัจจัยเชิงสาเหตุในการสร้างขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการครู
3. ควรศึกษาการมีส่วนร่วมในการทำงานและประสิทธิผลในการบริหารงานเพื่อสร้างขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรครู
4. ควรศึกษาปัญหาเกี่ยวกับการปฏิบัติงานและการสร้างขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้
5. ควรศึกษาโดยใช้การวิจัยเชิงคุณภาพในด้านสภาพแวดล้อมการทำงาน ความมั่นคงและความปลอดภัยของครูในจังหวัดปัตตานี และนราธิวาส